

DİL KONUŞMAGÜÇLÜĞÜ NEDİR? NE YAPILABİLİR?

**Ahmet Hamdi Tanpınar Ortaokulu
Rehberlik Servisi**

Dil ve konuşma güçlüğü; Dil gelişiminde beklenen aşamalarda gecikmeler olması, konuşmanın dikkati konuşana çekecek kadar normalden farklılık göstermesi ve iletişimin bozulduğu, koptuğu durumlardır. Konuşmanın akışında, ritminde, tizliğinde, vurgularında, ses birimlerinin çıkarılışında ,eklemleenişinde ,artikülasyonu nda ,anlamında bozukluğu bulunana konuşma engelli denir.

Dil konuşma güçlüğü nedenleri;

- **Yapısal nedenler:** Konuşma bozukluklarının bazıları; konuşma organlarının yeteri kadar işlevsel olmamasından ve bazı yetersizliklerden kaynaklanır. Örneğin; dudak damak yarıklığı, diş problemleri, dilaltı bağının uzun olması, çene kasları, sinir sistemi zedelenmeleri, görme ve işitme yetersizliği, zihinsel yetersizlik... Vb

- **Sosyal ve Psikolojik Nedenler:** Bazen konuşma bozukluklarında, konuşma organları normal gelişimde olduğu halde konuşma görevlerini gereği gibi yapamamaktadırlar.
- Bunun nedenleri arasında; evde konuşulan dilin niteliğinin bozuk olması, yabancı dil kullanılması, model olacak kişilerin azlığı, uyaran yetersizliği, yanlış öğrenmeler ve alışkanlıklar, aile içi şiddetli çatışmalar, uyum problemleri, içe kapanıklık, ekonomik ve göç sorunları... Vb

• Dil ve Konuşma Güçlüğü Türleri:

- **Gecikmiş Konuşma:** Çocuğun bebeklik döneminde geçirmesi gereken konuşma evrelerinden birine takılması veya o aşamalardan birine geri dönüşü sonucunda oluşan, takvim yaşı ile konuşma gelişimi arasındaki ciddi farkla ifade edilebilir.

- Gecikmiş konuşmada hiç konuşmama veya sözcük darlığıının birkaç kelimededen oluşması, ifade güçlüğü, anlamlı cümleler kuramama...
- Vb özellikler görülebilir. Gecikmiş konuşma genellikle zihinsel ve işitme yetersizlikleri, ciddi sağlık problemleri ve şiddetli aile içi çatışmalarla beraber görülür.

• BELİRTİLERİ

- Konuşmaları kısıtlıdır.
- Kısıtlılık hiç konuşmamaktan çok zor anlaşılabilen birkaç sözcük söyleyebilme arasında değişir.akranlarına oranla pek az sözcük bilirler.
- Tümce kurmada da güçlük çekerler.Başkalarının konuşmalarına ilgi duymazlar ve dinlemezler.İsteklerini, duygularını doğrudan fizik hareketlerle belli ederler.

Bazıları topluluktan uzak durma ayrı kalma eğilimindedirler.

Daha çabuk ağlama,bağırma , oyuncaklarını atma ,fırlatma ,kıрма , yırtma ,dağıtma gibi hırçınlıklar da görülebilir.

● NEDENLERİ

- Başlıca nedenlerinden biri zeka geriliğidir.
- Gelişim döneminde uzun süren hastalıklar çocuğun konuşmasını etkiler.
- İşitme kaybı dikkate alınması gereken bir husustur.
- Konuşmada çene, dudak, dil, damak gibi konuşma organlarının kontrolü ve uyumlu işbirliği önemlidir.
- Duygusal çatışma çocuğun konuşma gelişimini geciktirebilir.
- Aile ve çevre koşullarındaki yetersizlik ve düzensizlik bazen konuşmayı geciktirebilir.

Artikülasyon bozukluğu:

Artikülasyon: Konuşma seslerini çıkarma işlemine denir.

Artikülasyon bozukluğu: Konuşma seslerinin çıkarılış yeri, biçimi, hızı, zamanlaması ve basıncının hatalı üretimine dayalı sorunlar. Çoğunlukla kendi söyledikleri biçimin doğru söyleyiş biçimi olduğunu düşünürler.

- **Fonoloji bozukluğu:** Konuşma temelini oluşturan dil kurallarına ait bilgiyi – ses bilgisini – edinme güçlüğüdür. Fonolojik bozuklukta ses birimlerin doğru motor devinimi yoluyla artikülasyonu üretim yönünden bozuk değildir. Ses birimlerin dil kullanımına uygun dizilememesi söz konusudur. Örneğin çocuk: Çiçek kelimesini doğru söyleyebiliyorken(Ç sesi başta ve ortada) saç yerine saş, havuç yerine havuş diyor. Burada ‘Ç’ sesi sadece kelime sonunda söylenememektedir.

Not: artikülasyon bozukluğu ve fonetik bozukluk, konuşma bozuklukları içersinde en sık rastlanan iki bozukluktur.

- Artikülasyon (sesletim) bozukluklarının sebebi nedir?
- Sesletim sorunları serebral palsi, yarık dudak, işitme kaybı, yada ağız yapısıyla ilgili diğer sorunlar (diş sorunları) gibi fiziksel nedenler sonucu gözlenir. Bununla beraber birçok sesletim sorunu herhangi bir belirgin fiziksel engel olmadan da ortaya çıkar.
- İşlevsel sesletim sorunları, konuşma seslerinin üretilmesine ilişkin kuralların (fonoloji) yanlış edinilmesi sonucu gerçekleşebilir.

- **a.**-Dil egzersizleri: Dili hızlı bir şekilde sağı sola hareket ettirme,
  - —Dili burna ve çeneye doğru uzatma,
- **b.**-Dudak egzersizleri: İki dudağı ağız içine alma,
  - - Ruj dağıtır gibi dudakları birbirine sürme,
- **c.**- Yanak egzersizleri: İki yanağı aynı anda şişirme,
  - —Dil ile sağ ve sol yanağı şişirme,
- **d.**-Çene egzersizleri: Çeneyi sağı sola hareket ettirme,
  - —Çeneyi gergin tutup ağız açma- kapama
- **e.**-Nefes egzersizleri: Mum söndürme,
  - —Balon şişirme, üflemeli bir enstrüman çalma...
- **Not:** Burada verilen egzersizler örnek egzersizlerdir. Her konuşma bozukluğu olan bireylere bu egzersizlerin uygulanması uygun olmayabilir.

- **RİTİM BOZUKLUĞU-KEKEMELİK**
- Konuşma özü dendiğinde ilk akla gelen kekemeliktir.Konuşma engelleri arasında oran itibarıyla az olmakla beraber etki bakımından çok önemli yer tutan bir engel türüdür.
- Kekemelik kişinin tekrar kekeleme endişesi ile konuşma sesi, hece, sözcük,ve deyimlerde irkilme, duraklama,uzatma, patlama, tekrarlama ve bazen bunların yanında bir takım el kol, vücut hareketlerinin de eşlik ettiği,konuşmanın ritim ve akıcılığında meydana gelen bozukluktur.

• TÜRLERİ VE BELİRTİLERİ

- Kekemelik iki ayrı grupta incelenmektedir. Genellikle birinci devre ya da birincil kekemelik, ikinci devre ya da ikincil kekemelik diye adlandırılır.
- Birinci devre kekemelikte engel sadece konuşmanın kendisidir. Konuşana geçmemiştir. Konuşmanın akıcılığını etkileyen bozukluklar görülür. Çocuk konuşmasında böylesi bozukluk olduğunun farkında değildir.

- İkinci devre kekemelikte, konuşmanın akıcılığını etkileyen başlayamama ,duraklama,patlatma,uzatma, tekrarların yanında konuşmaya eşlik eden jest,mimik ve vücut hareketlerinde de bir takım belirtiler ortaya çıkar.Kekeleyen kekelediğinin farkında ,bilincindedir.Bunun sonucu kişi de konuşma yığısı içinde olur ve bu kaygı çoğunlukla onu yine kekeletir.

NEDENLER:

- a) Bazı araştırmacılara göre kekeme olan bireyler aslında kekemeliğe yatkındırlar. Eğer evre koşulları (anne baba tutumları gibi) kekemeliği önleyecek durumdaysa ocuk kekeme olmadan bu dönemi atlatır.
- b) Kekemeliği ğrenilmiş bir davranış olarak kabul edenler bu bireylerin kekeme olmayanlarla kalıtım, fizik ve zeka gelişimi yönünden farklılıkları olmadığını savunurlar.
- c) Bazı psikiyatristler kekemeliğin bir kişilik bozukluğu belirtisi olduğunu ileri sürerler.

- d) Kekemeliğin bir direniş davranışı olduğunu savunanlar bireyin bir etki altındayken konuşmaya zorlanması sonucu, konuşmada tutulma ve yinleme ya da uzatma biçiminde tepki gösterdiklerini savunurlar.
- e) Kekemeliği tek bir nedene bağlı olmadığı görüşünü savunanlara göre kekeme çocuklar; duygusal çatışmaları olan bir geçmişe, normal akıcılık bozukluğunu kekemelik diye damgalayan bir aileye, kendilerini kekemeliğe kadar götürecek doğuştan gelen yatkınlığa ve konuşmalarının akıcılığını engelleyen sınırlı bir çevreye sahiptirler.

KEKEMELİĞİN TEDAVİSİ

- Kekemeliğin tedavisinde izlenen yollar, nedenlere ilişkin kurumlara bağılı olarak çok ve değişiktir. Kekemeliğin nedenini yapısal bozukluğa bağlayan ya da o görüşte olan uzman sağaltımda o yöne ağırlık verecektir. Kekemeliği bir kişilik bozukluluğu olarak uzman ise ruhsal sağaltımı savunur ve onu uygular.

- Nedene ilişkin kurumları açıklarken, son olarak değinilen orta yol görüşü sağaltım için de geçerlidir. Ancak burada bir önemli noktanın açıklanması gerekmektedir. Kekemeliği baştan nedenler ruhsal olmasa bile sonradan, kekemeliğin bir ruhsal sorun haline dđnüřtüđü açıktır. Bu bakımdan kekemeliğin düzeltilmesinde ruhsal sağaltım ile konuşma sağaltımının birilikte düşünülmesi gerekmektedir.

- Ruhsal sağaltım ya da konuşma sağaltımı için bireysel ve grup çalışmalarını yapılabilir. Kekemelerle yapılacak ruhsal sağaltım için grup çalışmalarının daha etkin olduğunu ileri sürenler vardır.
- Konuşma tedavisi ve ruhsal sağaltım yöntemleri kekemeliğin birinci ya da ikinci dönem oluşuna, ağırlık derecesine, bireye ve sahip olunan olanaklara bağlı olarak değişkenlik gösterebilir.

- Tedavide bir genel kural kekemeliği yaratan, sürdüren, ağırlaştıran etkenlerin ortadan kaldırılması ya da etkilerinin azaltılmasına çaba gösterilmesidir.
- Kekemeliğin tedavisi diğer konuşma engellerine göre daha çok zaman alıcı, uzun süren bir çalışmayı gerektirir. Bunun baştan kekeme, ailesi ve uzman tarafından dikkate hatta göze alınması gerekir.

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİM

